

Karel Funk

Duchovní realita a imitace; Cesty ke spiritualitě; Móře to není Tálinskéj rybník

Můj bývalý kolega měl chatu na břehu Talínského rybníka (mimochodem, protože byl přesvědčený straník, navrhol jsem mu, ať si „svůj“ Talínský rybník přejmenuje na Stalínský). Program horkých letních víkendů u nich spočíval v tom, že si vytáhli stoleček, židličky a dostatek vína na měkký bahnitý okraj rybníka, až tam, kde „dosahá voděnka k samému kraji“, tam popíjeli a chladili si nohy ve vodě. Židličky i stoleček se s nimi během hodin pomaloučku bořily a nořily stále hlouběji do bahna („židličky zaplavuje...“), a tak když se hodina nachýlila k půlnoci a hladina v láhvi ke dnu, byli po pás ve vodě, stoleček počínal mizet a u nich kulminovalo jejich povznesení, optimistické vidění věcí dosahovalo vrcholu. Odtud to ještě šlo se bahnem vybrodit, i když to prý byla někdy dřina. Napadá mne dvojí představa – rybníční bahýnko a plavání na vznešeném širém moři - byť jen na krajíčku, ale jsme ho účastni!

Na každé úrovni, ba už i na jejím břehu může být určitá „duchovnost“ u těch, kteří o ní zaslechli jako o cíli a zachtěli takoví být. Míra opravdovosti bývá různá. Nabídka je široká, z 90 či víc procent jen komerční nebo fanatická. A všichni mají i své představy o odstupňování od začátečnictví až k vysoké duchovnosti. Jejich představy se jim z psychiky projikují tak, že je považují za realitu. I realita duchovní bývá odstupňovaná, ba některá nikam nevede, jiná ano. Bývá to v nás občas smíšené. I někteří ulitlí či fanatičtí zájemci o duchovno (třeba i zvědaví, dobráctví, přívětiví apod.) si odžívají své zkoušky, křížovatky..., dostávají jakási úžasná znamení a poukazy apod. Nevědí ale, z jakých úrovní. I luciferské mocnosti nám posílají do cesty znamení, vize... Někteří se tedy pohybují jen ve své domnělé realitě. Každý duchovní stav či úroveň může mít svoji fiktivní, Luciferem namalovanou obdobu, která je snáze dosažitelná, ale obsahuje příměs sebezalíbení, a jednou se rozpadne jak sněhulák na jaře. Někdy to trvá i déle a jedinec může ztratit i celou inkarnaci touto hrou na duchovno. Z bahna u rybníka šlo ještě utéct. Z bahenního duchovního „povznesení“ už hůř, protože ho obvykle nerozpoznáme. Pak jen napodobujeme, imitujeme nějaké duchovno. Jsme tím zajímaví, důležití, výjimeční. „Malé rybníčky, když se vylily z břehů, tváří se jako oceán. Chybí jim k tomu jedno: rozměry.“ (Gustav Flaubert)

Jak poučné mi kdysi bylo pohybovat se v Praze mezi různými tajnými společenstvími žáků a nadechovat se zprvu rozpačitě, ale stále obezřetně, k rozpoznávání neoprávněnosti, a k odmítání mnohého. Někdy jsem naletěl, pak to ze sebe sklepal. Až jsem lety pochopil, že chceme-li zrát ve světle poznání, zprostředkovaného v moderní době a pro současné lidi Steinerem (který je syntetický a zároveň není vůdce), tak že nelze jinak, než že už to rozpoznávání a plné distancování je naše niterná povinnost. I zde platí princip či paralela k výroku – Kdo se bojí udělat si nepřátele, nemá ani pravé přátele. Tedy - když něco v sobě jasně neodmítneme, byť by to byla i nějaká nablýskaná duchovní cesta, nerozeznáme ani kvality vyšší. To je pak ten beznadějný maglajs falešné tolerance. Pravé cesty se ovšem moc nenabízejí, spíš si je musíme hledat.

A dál: i u té neoprávněné, fiktivní, luciferské duchovnosti (třeba smíšené s dobráctvím, zdvořilostí, pracovitostí či jinými kladnými vlastnostmi podle individuality) se dá dohlédnout k zdánlivě vyšším stupňům takové nereálné duchovnosti. Leckdo se nám kdysi zdál kdoví jak duchovním. Snadno. I od nepravých počátků zájmu o duchovno totiž vede vysněná spojitost k celým fiktivním nebičkům (do takových stavů blaženosti nás může vést například meditační

hudba, ba někdy je i dobře skládaná, mrazivé velehory malované Mikulášem a Jelenou Roerichovými apod.). Jsou to ta nebička, která se mohou vytvořit v „podpalubí“ mnohého duchovního směru: nebičko katolické, představy o nirvāně či Zlatém věku jogínů a buddhistů, new-age-metody, různé postupy módní tržní esoteriky, představy žáků některé nauky, např. rozenkruciánství aj. o vyšších stupních nauky..., do jisté míry je to lidské, ale člověk musí být velmi obezřetný a neulítávat po duchovním romantismu a snivém kýči. Nepatlat se bahýnkem namísto okusení nekonečných vod moře. Někdy je faleš umně zafixovaná již v onom směru, jindy si mnozí žáci i spolehlivého učení vytvoří sami svoji levnější bezpracnou náhražku. Kdo neprochází či neprošel v plné myšlenkové bdělosti opatrnými korekcemi a poznáním skutečné neiluzivní a zároveň vznešené duchovní cesty podle Steinera nebo aspoň Dascala, Rittelmeyera, Morgensterna, Váni, Dostala apod., nebo i jinak: kdo nedošel k plnějším sebepoznávání a k tomu, že tu musí hrát úlohu i vůle a odvaha bourat stále své nižší stupně (neb i takto se dá vyjádřit duchovní cesta), takový pak může z některého vůdce zachytit právě tu lákavou spojitost s těmi fiktivními sférami či nebičky neplnohodnotné duchovnosti. Dá se tím krásně a bezpracně opájet. Pak se člověk téměř „lepí“ na něčí „vysoké vibrace“, „energetické nabíjení“, na lichotivý pocit výjimečnosti onoho společenství atd. Jsou to mentální útvary, které se časem rozplynou. Před tím ale člověka zbrzdí, často na dlouho uhnou ve vývoji. Nikdy nepomohou, nikdy nic doopravdy neosvětlí. Neobsahují pokoru a moralitu, spíš vidiny úspěchů. Pamatuju si, jak jsem kdysi zpočátku připisoval (a „viděl“) vysoké stupně u těch, kteří byli až po uši pouze ve „vysokém“ žvanění a v sebelásce. Obvykle mají planoucí oči, agitační suverenitu a v každé větě lásku, srdce, intuici, mír..., je to jakási obdoba posedlé erotické smyslnosti, ale jen na vyšší téma. I největší podraz zahálí do pláště pomoci či lásky.

Jenže nic není nalinýrováno, cesta se skládá ze samých zkoušek a křížovatek. A ta duchovnost spočívá právě v té odvaze a vůli rozkrývat za pomoci duchovního studia u sebe vše či aspoň co lze, a hledat v co nejplnější spojitosti s vyššími bytostmi správná řešení. Jistě že vstupujeme na cestu se všemi svými nectnostmi, ale začátek i pokračování je v touze je rozpoznávat. Jinak je naše duchovnost jen to idealizované nebičko, ba i stupně k němu, ale zase z té fiktivní úrovně. Pak je vše jen hra, šalba, bez ohledu na kvalitu nauky. Dnes už bez myšlení jasně, bdělé hlavy, okysličené srdcem, jak je doporučuje R. Steiner, nelze skutečně bezpečně postupovat. I mezi steinerovci je samozřejmě mnoho zapouzdřených do své nadřazenosti vzorných studentů.

U někoho lze školou života a poctivostí dostoupit až na určitý stupeň i bez nauk, ale dál by pak už měl studovat atd. Ano, dá se rozpoznávat vedení i bez nějaké konkrétní cesty, bez povídání o duchovnu a bez studia, ale jen do určitého stupně, a pouze s poctivou bdělostí k sobě, k pravdám denních maličkostí.

U leckoho všelijaká křehkost, bezbrannost až bezradnost, bolestinství, ukřivděnost od světa, ve směsi s určitou dobráckostí, citovostí, horováním pro lásku se může jevit jako duchovnost. Skutečná duchovní kvalita ale umí jednat, poradit si i ve vztazích, zastávat se nevinných, nasazovat krk... Pravými příklady duchovnosti byli i Jana z Arku a Jan Hus. Nebyli snílci a tichošlápkové, ale svatí neohrožení bojovníci. Opačným příkladem mentální a morální „duchovní“ lenivosti a dezorientace byla ona zbožná stařenka, vzorná věřící, která příčinlivě přinesla další otýpku dříví na Husovu hranici.

R. Steiner k tomu v knize Tajné učení rosikruciánů napsal:

„Vystává nyní otázka, jakými cestami dosáhne lidstvo spirituality, to je překonání materialismu, a zároveň toho, co nazýváme sbatřením, vytvořením všeobecné lidské lásky. Mohli bychom si nyní myslet, že je zapotřebí, abychom s největší vážou zdůrazňovali všeobecnou lidskou lásku mezi lidmi. Okultismus nikdy nezastává tento názor. Naopak, čím více člověk mluví o všeobecném bratrství a lidství v tom smyslu, že se těmito hesly opájí, tím

egoističtějšími se lidé stávají. Neboť právě tak, jako je smyslová rozkoš, je i rozkoš duševní. Dokonce je rafinovanou rozkoší říkat: „Chci se stále více a více povznést v mravnosti“. Je to v základě vzato myšlenka, která nepůsobí sice obvyklý egoismus, avšak egoismus rafinovaný.

Vznik lásce a soucitu v průběhu lidského vývoje nedáme tím, že je zdůrazňujeme. Lidstvo bude vedeno k bratrství spíše něčím jiným, a sice samotným spirituálním poznáním. Není jiný prostředek, abychom přivodili všeobecné sbratření, než že šíříme okultní poznání ve světě. Kdyby se mluvilo sebevíce o lásce a sbratření, kdyby se zakládalo na tisíce sdružení, nepovedou k cíli, ke kterému mají vést, byť by byla sebelépe míněna. Důležité však je, abychom konali to, co je správné, vědět, jak je nutné toto bratrství založit. Jen lidé, kteří žijí ve společné, pro všechny lidi platné esoterní pravdě, spojí se též v jedné pravdě. Jako slunce spojuje květiny, které se k němu obracejí a z nichž každá je přeci individualitou, tak musí být pravda, o kterou všichni usilujeme, jednotná. Pak se na této cestě shledají všichni lidé. Lidé musí o pravdu energicky usilovat a pracovat, pak teprve mohou spolu žít harmonicky.

Lze namítnout: o pravdu usilují přece všichni, avšak jsou různá hlediska, a proto se vyskytují spory a různice. To je poznání pravdy, které nejde dostatečně hluboko. Nesmíme se odvolávat na to, že mohou být různá hlediska pravdy. Je nutné získat zkušenost, že je jen jedna jediná pravda. Ta nezávisí na hlasování lidu, ale je pravdivá sama v sobě.

Neboť můžeme dát hlasovat o tom, že tři úhly v trojúhelníku se rovnají 180° ? Je lhostejné, zda to připustí miliony lidí, nebo ani jeden. Jestliže jsme poznali tuto pravdu, pak pro nás platí, je pro nás pravdivá.

V pravdě není demokracie. Kdo se s tímto názorem ještě nedokáže ztotožnit, ten nepronikl ještě dost daleko v pravdě, a odtud pochází veškerý spor o pravdu. Lze říci: „Ovšem, avšak o okultních skutečnostech tvrdí jeden to a druhý ono!“ Není to tak, jde-li skutečně o okultismus. Je to tak jako při materialistických skutečnostech. Zde také tvrdí jeden to, druhý ono, avšak pak je jedno z toho nepravda. Právě tak je to ve skutečném okultismu. Jenže často panuje nepřístojnost usuzovat o věcech okultních dříve, než z nich člověk něčemu rozumí.“